
SANKT OLAV

St. Olav utkommer en gang ukentlig. — Abonnement både for Inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig, i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt. — for utlandet tillegg av vedkommende lands avisporto. Opsigelser må være Ekspedisjonen i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. — Annonser må være Innsendt innen mandag aften. — Manuskript innen fredag aften.

INNHold: Kommunionen utenfor messen. — Savonarolas mystiske tilfelle. — Den nye kirkeklokke i Lamotte. — Søndagens helligholdelse. — Varia. — Fra Feriekolonien. — Fru Sigrid Undset.

ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 23743

RETT + OG + SANNHET

Kommunionen utenfor messen.

Så meget som mulig bør man kommunisere under messen. Imidlertid er Eukaristen også et sakrament, og behovet for å motta den kan være forbundet med umuligheten i å motta den under messen.

Kirken er en god, vis og forstandig mor. Den har forutsett dette og har derfor i sin ritus foreskrevet det seremoniell som skal følges ved utdelingen av kommunionen utenfor messen. Barnene har rett til å få sin næring, og er det umulig for dem å være tilstede når familien inntar sine måltider, får de sitt brød nårsomhelst og hvorsomhelst. Sjelen har også rett til å få sin himmelske næring. Når det er umulig for et menneske å komme til messen av virkelig alvorlige grunner, har det rettferdighetens krav på å motta kommunionen når det passer. Og vokteren, utdeleren av den hellige kommunion har rettferdighetens plikt til å utdele den.

La oss gjøre noen hypoteser som vil hjelpe oss til å fastsette rettigheter og plikter.

Utenfor messen kan man kommunisere når man er så syk at man ikke kan forlate sitt værelse, eller når messen leses på en tid da det vilde være forbundet med store vanskeligheter å være tilstede.

I denne forbindelse kan også nevnes at i et sogn hvor høimessen leses meget sent, har sognets medlemmer rett til å be sognepresten om å utdele kommunionen på et tidligere tidspunkt. Dette er især tilfelle i menigheter hvor presten betjener to kirker. I almindelighet leser han da høimessen i den kirke i hvis sogn han residerer og temmelig sent. Sognebarnene har derfor rett til å be ham om å utdele den hellige kommu-

nion før han reiser til annekskirken. Han har ikke rett til å avslå, men han kan selv bestemme tidspunktet.

Når messen i en menighet leses altfor nær skoletidens begynnelse har læreren rett til å motta kommunionen før messen. Det er nemlig ikke bare nødvendig for ham å spise frokost før skolen begynner, men han skal helst være på skolen før barnene, for inspeksjonens skyld.

La oss også sammenstille dette eksempel med det tilfelle hvor messen leses på en tid som er uforenlig med kontorfunksjonærers og andres standsplikter. På hospitalene fordres det at en sykepleierske eller en søster ikke taper sykesalene av syne under messen. Et alvorlig tilfelle kan inntreffe akkurat under kommunionen. Den som har opsyn med sykesalene må naturligvis kommunisere utenfor messen.

Man kan fastslå som prinsipp at de ganger «plikten» motsetter sig tilstedeværelsen ved en kommunionmesse, kan man motta kommunionen utenfor messen. Vi sier plikt og ikke innbildning eller for å undgå en liten uleilighet. Vi sikter her især til de kongregasjoner eller klostresamfund hvor tilstedeværelsen av rektoren, hvis imøtekommenhet overfor søstrene er stor, utsetter disse for å benytte sig litt for meget av ham og å optre på en måte som røper en altfor lite oplyst tro.

«Klosterfunksjoner» bør aldri motivere en kommunion utenfor messen. Et eksempel blandt hundre vil tjene til å klargjøre dette.

Mennesket lever ikke av brød alene, men det lever allikevel av det. Når ordenssøstrene forlater kapellet

etter takksigelsen går de til refektoriet. Kjøkken-søsteren er nødt til å forlate messen før eller så snart messen er forbi for å passe komfyren og bringe maten inn. Forat hun skal få tid til å holde takksigelse, ber man så om at hun må få kommunionen før messen. Den stakkars søster skynder sig derfor med å forberede alt i en fart og kommer i siste liten inn i kapellet, noen sekunder før presten forlater sakristiet. Hun kommuniserer, gjemmer ansiktet i henderne og er tilstede i messen uten å følge den. Det er en avskyelig, ødeleggende vane som forutsetter at man er uvitende om alvoret ved den effektive deltagelse i messen, at man ikke vet at den beste takksigelse bunder i å gjøre Guds vilje selv om det var å gå til sitt arbeide i kjøkkenet. Hvad bedre og skjønnere kan tenkes enn å gå til sin plikt i forening med sin Frelser?

Og måtte man til slutt tenke på at den beste takksigelse først og fremst består i en god forberedelse. Kjøkkensøsteren bør kommunisere med de andre under messen. Hun vil da gjøre en utmerket og fruktbar takksigelse ved å gå der lydigheten og kjærligheten fører henne og ved å være mere andektig i sitt indre og inderligere forenet med Vårherre.

Ovenstående er oversatt efter en teologisk essay av Mgr. Gonon, biskop av Moulins. Det dreier sig altså ikke om en biskoppelig forordning, men om en utredning av et punkt i katolsk praksis, som det kan være nyttig å bringe i erindring.

Savonarolas mystiske tilfelle.

Av J. THEEUWES.

IV (slutt).

Den 13. mai hadde altså pave Alexander ekskommunisert Savonarola. Hvad banlysningens virkning på begges sjelsro angår, så var det efter all sannsynlighet verre stillet med Alexander enn med Savonarola, som ikke et øieblikk trodde, at han i virkeligheten var støtt utenfor Kirken. Han fortsatte derfor med å lese messen og med sin gjerning som prior i det hele tatt. Men rent utvendig sett var det tydeligvis Savonarola som tapte. Folk fikk sine tvil om profetens profetiske sendelse, nogen var alt begynt med i all stillhet å skamme sig ved at de hadde vært så snare til å rope hurra, og andre vilde i hvert fall se tiden litt an. Dessuten utnyttet innenbyspolitikken situasjonen aldeles upåklagelig. Franciskanerne, som fra gammelt hadde stått på spendt fot med dominikanerne, kom forbløffende raskt i form igjen efter nogen års retrett. Folk skulde bare vokte sig, sa de, for ikke å bli rammet av de samme kirkelige straffer, for det vilde også gå ut over byens økonomiske liv og handel! Og så folk gjorde. Og botsprofeten? Kanskje han også følte sig litt nedfor? Han som for akkurat ett år siden hadde fått tilbudt sig den røde kardinalshatt, men nektet den fordi «den var av blod», og som nu så sig forlatt og tvilet på, muligens endog av nogen i selve San Marco? Vi kan bare gjette. Det vi vet er, at han trakk sig tilbake i sin celle, at han taug et halvt år, og at det er denne taushet vi har å takke for hans store apologetiske mesterverk «Korsets Triumf». Således blev han i allfall sin ordens devis tro: «*Contemplata aliis tradere*».

Imidlertid var det foreløbig heller ikke lyktes Alexander fullkomment å nå frem til den fred som overgår all forstand. Det er nok mulig at han innen forholds-

vis kort tid hadde klart den verste ruelse efter den 13. mai, han hadde jo litt gammel erfaring om hvorledes en skal få til å tie også de stemmer som undertiden reiser sig innenfra, men om så var, videre langvarig kan idyllen i hvert fall ikke ha vært. Allerede i nogen tid hadde der gått rykter blandt folket i Rom om at også helvedets makter lot til å interessere sig vel sterkt for mislighetene i familien Borgia. De optratte mere eller mindre åpenlyst og anstøtelig. Den 14. juni skulde det vært sett mystisk spaserende fakler i St. Peterskirken, ledsaget av alt annet enn jordiske spektakler. Og natten fra den 14. til den 15. juni skjedde der noget som slett ikke var mystisk og i høi grad jordisk. Alexanders sønner hadde da vært til aftens hos Vanozza, sin mor. Tilstede hadde vært Cæsar Borgia, hans bror hertugen av Kandia og ennu en hel del andre som skal få slippe å bli nevnt i denne forbindelse. Henimot midnatt var de to brødre gått hjem, på et muldyr. De skiltes ved Cesarini-palasset, hvor hertugen måtte ta en annen vei. Han tok avskjed fra sin bror og i følge med en hirdsvenn og en maskert mann som den gang, ganske pittoreskt, erstattet våre revolvere, forsvant han grundig i nattens mørke — — — Hirdsvennen blev funnet igjen følgende morgen, så forslått forøvrig at han ikke kunde få ord frem. Muldyret blev også gjenfunnet, stighbøilene var forvridt — bare hertugen fantes ikke, d. v. s. han fantes den 16. juni, da nogen skippere fisket ham op av Tiberen, fryktelig mishandlet og med ni dype sår.

Hvad er naturligere enn at folkefantasier kom i sving? Det var snart ikke mange i Rom som ikke kunde ha gjort det, men Dono Capello, alle store journalisters største, han sa, at det var Cæsar Borgia som hadde

drept sin bror og kastet ham i elven. Gregorovius har trodd det, men ellers er der idag ingen alvorlig historiker som gjør det. Hertugens død var etter all sannsynlighet et ledd i en eller annen kjærlighetshistorie.

Iallfall var Alexander dypt nedfor. Han holdt sig tre dager inne, gråt meget, spiste ingenting, og sa at hadde han hatt syv pavestoler, vilde han gjerne gitt dem alle sammen for sin sønns liv. Og det var visst sant nok, for han tenkte endog på å skille sig av med den ene han hadde, selv om sønnens liv ikke lenger stod til å redde. Han skrev om det til Spania, men Ferdinand frarådet det. Så vilde han da langt heller «ikke mer tenke på annet enn sin egen og Kirkens reform». Han gjorde virkelig alvor både av det ene og det andre og begynte en rundskrivelse. Den blev imidlertid ikke fullført likeså litt som hans gode forsett.

I anledning hertugens død sendte Savonarola et pent kondolansbrev til Alexander, hvori han samtidig inn-trengende opfordret paven til botferdiget og fornyelse. Alexander synes i det første å ha tatt skrivelsen gunstig op, men falt desverre snart tilbake igjen til sine gamle uvaner. Da bebreidet han Savonarola i de bitreste ord for «å ha spottet hans fadersmerter». Samme tid holdt Augustinerprien Mariano da Gennezano sin berømte skjennepreken mot Savonarola for et stort publikum i Rom, hvoriblandt mange kardinaler. Også de rasende Arriabati fordoblet sitt raseri. Og nu opgav Savonarola alt håp om reform ad taushetens vei, tok fatt igjen på den offentlige forkynnelse, enn heftigere enn før, og hentydet tydeligere og tydeligere til et almindelig koncilium, som, sa han, efter konciliet i Constance (1414—1418) skulde vært holdt for lenge siden, nemlig hvert tiende år. Striden var nu atter i full gang og på åpen mark. Sultanen i Tyrkiet lot oversette alle Savonarolas prekenes for å kunne følge med.

Kardinal Della Rovere propagerte for et reformkoncilium, hvori Alexander skulde avsettes som pave. Han hadde Charles VIII, Sorbonnen og hele den franske geistlighet bak sig. Savonarola stod i forbindelse med dem, og der blev opsnappet et brev fra ham til Charles VIII. Brevet blev upåklagelig overlevert til Alexander, som nu syntes at tiden kunde være inne til kort og godt å gjøre ende på sin motstander. Han skrev til bystyret i Florence og forlangte at Savonarola med det samme skulde utleveres til Rom eller i det minste skulde fengsles i Florence. Hvis ikke det skjedde, skulde byen belegges med interdikt, noget som var ensbetydende med døden for byens handel. Hitintil hadde bystyret slått ring om sin prior, men en ting var Savonarola og en annen ting byens handel. De holdt møte på møte, de sendte den ene delegerte efter den annen til Rom, og forbød til slutt Savonarola å preke først i domen, derefter i alle kirker. Franciskanerne av Santa Croce la igjen beslag på prekestolene, og dominikanernes prior måtte atter finne sig i at han var en herskesyk hykler og en listig bedrager. Han svor at det var intet annet enn Kirkens lære og Kirkens moral han forkynnte og levde efter, og at, om han så vilde, kunde Gud selv med et mirakel bekræfte at han var ortodoks!

Men det skulde han visst ikke ha sagt. Den gamle sensasjonslyst var begynt å gå trett og satte nu all sin grådighet efter den nye mulighet om også Gud selv vilde ta til ordet i denne spennende affære. Helvedets makter lot til å ha utspillet sin rolle i Rom, de jordiske kom vitterligvis ingen vei i Florence, la oss så få himmelen selv til å si det avgjørende ord! La oss få ildprøvevn! Ildprøven for Savonarola!

Våren 1498 utfordret franciskaneren Francesco di Puglia fra prekestolen i Santa Croce Savonarolas tilhengere til ildprøven. Disse erklærte sig i massevis beredt til prøven for sin bakvaskede prior. Endog kvinner og barn meldte sig.

Så megen interesse for utfordringen hadde imidlertid ikke franciskaneren ventet. Han følte sig lite trygg og byttet under takk og pris sin rolle med den fromme leghor Rondinelli. Allerede før Savonarola, som misbilliget hele foretagendet som *tentatio Dei*, kunde fått vite noget om det farlige eksperiment, hadde hans trofaste disippel Fra Domenico da Pescia akseptert utfordringen. Paven roste franciskanerne for «deres fromme og minneverdige forslag», bystyret godkjente det og ved notarial kontrakt blev det bisarre veddemål gått inn på.

Eksperimentet skulde finne sted den 7. mai 1498. Tilskuere var det ikke mangel på. Allerede tidlig om morgenen var alle vinduer, alle balkonger, alle hustak omkring den vide piazza delle Signoria optatt. På piazzaen selv var det anrettet et veldig bål av tjerret ved med en smal sti tvers igjennem. En gang bålet var tendt, skulde championene gå igjennem, og han som ikke brendtes op, hadde rett!

Henimot kl. 10 kom Rondinelli med sine konfratere til syne på plassen, kort derefter hele konventet San Marco, i prosesjonen, de unge munkes foran i to rekker, Fra Domenico med den røde messehagel i midten og prior Girolamo Savonarola med det H. Sakrament i slutten, omgitt av de eldste patere. De sang salmen «*Exurgat Deus et dissipentur inimici ejus*». En stor skare Frateschi, menne og kvinner med brennende lys i hånden, fulgte efter og sang med. De hadde alle vært i messen og til kommunion i San Marcos kirke. Savonarola hadde holdt prekenen.

Nu skulde altså det spennende skuespill begynne! Men motparten lot vente på sig. De hadde trukket sig tilbake i Signoria-palasset. Et kvarter gikk, ennu et kvarter, en hel time, ingen kom frem. Folk trampet av utålmodighet. Så kom en magistrat fra palasset, går frem til Savonarola og spør hvorfor han nøler! Og Savonarola, hvorfor *han* nøler! Det gæses vektig frem og tilbake mellem Savonarola og palasset, det gestikuleres og viskes og til slutt blir Fra Domenico kalt inn. Han måtte bytte messehagel! Den han hadde på var gjort ukvestelig ved djevelens mellemkomst! Heller ikke korset som Fra Domenico vilde bære i ildprøven fikk nåde. Og grøn skulde messehagelens farve være, ikke rød, martyrenes farve. Han fikk låne den grønne fra palasset kapell.

Savonarola samtykket i alt, men forlangte nu på sin side, at for å undgå enhver mistanke om trolldom

skulde Fra Domenico høre det H. Sakrament med sig gjennom flammene. Det var nemlig datidens opfatning at den Onde ingen makt hadde innen det H. Sakraments nærmeste omgivelse.

Hvad? At San Marcos prior ikke tok det nøie med midlene, det visste de nu fra før, men at han også turde driste sig til å utsette det H. Sakrament for brand, det var nu sannelig verre enn alt det verste han hitintil hadde prestert! Der opstod således en hissig disputt om hvorvidt det var tillatt å utsette det H. Sakrament selv for ildprøven eller ikke. Disputen førtes efter alle kunstens regler, en tålmodig utveksling av skolastiske argumenter og motargumenter uten ende. De blev ikke enige og imidlertid blev folket omkring grådigere og grådigere efter ildprøven. Klokken var allerede blitt tre. Folk var sulten og dødsens trett. Så brøt det plutselig et veldig uvær løs over byen, så de blev gjennomvåte attpå. Det kom til små sammenstøt hist her, kvinner og barn besvimte, det hyltes, truedes og bantes. Med ett avbrøt nu bystyret alle underhandlinger. De skulde bare hilse publikum og si, at de kunde gå hjem, det blev ikke noe av ildprøven!

Hjem gikk de, men fast bestemt på å vende tilbake og ta hevn. Det var Savonarola som ikke turde! Det var Savonarola som hadde latt dem vente og sulte og bli trette og våte! De kunde ikke en gang vente til følgende dag. Samme aften holdt pøbelen en razzia på San Marco og forsøkte tre ganger å lynche prioren. Fra prekestolen erklærte Savonarola at han ingen skyld hadde i at ildprøven mislykkedes, og den nyere historiske granskning gir ham også på dette punkt rett. Hele komedien var iscenesatt av hans motstandere og franciskanerne hadde på forhånd fått sikret sig garanti for at det ikke skulde krenkes et hår på deres hoder. Hensikten hadde ikke vært en annen enn priorens moralske nederlag. Og den var opnådd.

Følgende dag, Palmesøndag, begynte tumulten påny. Savonarolas tilhengere molestertes på åpen gate. Byen var full av plyndring, rov og drap. Om aftenen styrtet pøbelen under de rasendes ledelse frem mot dominikanernes kirke, de fant patrene med Savonarola samlet i bønn. Dørene var låst, vinduene barrikerert, nogen legfolk og til og med nogen munkers forsvarte — mot Savonarolas vilje — kirken med øks og knut. Men de måtte snart gi sig. Munkene flyktet i klostret. Til ingen nytte. Ved ingangen til biblioteket — Italias første offentlige — fant mengden Savonarola, som uten motstand gav sig i deres hender. Han holdt en rørende avskjedstale til sine brødre og gikk rolig i fengsel.

Magistratene skulde nu felle dom i saken. Alexander hadde vistnok krevet denne rettighet for sig, men magistraturen vilde ikke gi avkall på byttet. De innledet forhøret med en passende tortur som varte seks uker. De holdt byen vel underrettet om torturens resultat, så folk fikk vite hvor såre det hadde vært på tide, at de hadde grepet inn.

Savonarola hadde på pinebenken tilstått, sa de, at han var en kjetter og en vantro, og at han ikke hadde skriftet gyldig i hele fjorten år! Under disse bedrifter arriverte de pavelige dommere. Ved bystyrets nåde

fikk to av dem ta plass i domstolen. Dommen lød på at Savonarola var funnet skyldig 1) i å ha bedratt folket ved falske profetier, 2) i å ha komplottert mot Florences Signoria og 3) i å ha underhandlet med statsmaktene om et almindelig koncilium. Sammen med to av hans brødre skulde han derfor «henges og brennes, forat hans sjel fullstendig skulde skilles fra legemet».

Om morgenen den 23. mai mottok de tre dominikanere den H. Kommunion i palassets kapell. Savonarola tok da den H. Hostie i sine hender, bad Gud og menneskene om tilgivelse for alle de feil han hadde begått og de forargelser han kunde ha gitt, kommuniserte og holdt sin stille takksigelse. Hitintil hadde han trodd, stunden var nu nær, da han skulde få se.

Mens han holdt sin takksigelse, stod allerede galgestolpen med korset opreist på piazzaen og ventet. Deromkring et bål av tjerrete busker og omkring buskene igjen, i vinduene og på takene, en usigelig mengde nysgjerrige. Alt og alle ventet. Med himmelvidt forskjellige følelser forøvrig, fra den dypeste sorg til den høieste begeistring. Jeg har ikke kunnet finne om også hans mor, hvem han for lenge siden hadde spådd sin grusomme død, var tilstede, men hun var ihvertfall ennu i live. Muligens stod hun oppe i ett av vinduene og så på, da de tre dømte med Girolamo i midten blev ført frem til bålet. Men rolige var de alle tre og modige. Først da hans egen ordensgeneral tråtte frem til Fra Girolamo Savonarola og berøvet ham, som en uverdlig, hans ordensdrakt, da gråt han. Da de heiset ham op i galgestolpen, hørtes ordene: Jesus! Jesus! Så firtes liket og bålet tendtes. Et vindstøt slog et øieblikk flammene ned og munkens kropp syntes.

Folk skrek: Mirakel! Mirakel! Men ilden gjorde sin gjerning upåklagelig. Florence hadde ikke et gravsted for sin profet, det forkullede legeme blev strødd i Arnoen. Girolamo Savonarola var fem og firti år og åtte måneder gammel.

På stedet hvor han blev brendt, blev der i to århundrer årlig strødd blomster den 23. mai. Ved det fjerde hundreårs jubileum i 1898 la Florence på dette sted bronseplaten med det kjente reliefportrett. I San Marco viser en marmorplate hvor han blev tatt til fange.

Straks efter hans død sa pave Alexander Borgia til et par florentinere: Gens tua et pontifices tradiderunt eum mihi. Ditt folk og dine yppersteprester har overlevert ham til mig. Overfor dominikanernes nye general Bandelli undskyldte han sig med, at han hadde bygget på falske vidner, og i fullt konsistorium erklærte han at han gjerne vilde se Savonarola kanonisert.

Alexanders efterfølger, della Rovere, under navnet Julius II, gav Rafael lov til i den Vatikanske Disputà å male Savonarola blandt de store kirkelærere. Flere ganger var hans kanonisasjon på tale. St. Filip Neri æret ham som en helgen. Den H. Catarina Ricci takket ham for hans forbønn i en underbar helbredelse. De salige biskoper Juvenalis Ancina og John Fisher av Rochester æret ham med den innerligste hengivenhet. Og så videre.

Protestantene var for sent ute, da de prøvet å annektere ham på sokkelen til Luther-monumentet i Worms. Det var en anneksjon av egen fullmakt, som prof. Is. van Dijk (protestant) sa med Schaff (protestant). Kanskje kommer en gang den dag, da Kirken ved en offisiell kanonisasjon en gang for alle skal beskytte ham mot den slags selvberettigede anneksjoner. Jeg for min del kan bare gjenta hvad jeg skrev i min første artikkel: Speriamo! La oss håpe!

Den nye kirkeklokke i Lamotte.

Det hendte sig at vår sogneprest kom på møte blandt de franske. Han kunde neppe ta imot alle de innbydelser han fikk, og han gikk så ugjerne på besøk til «de fine». Den evindelige tedrikking kunde han ikke utstå, og heller ikke likte han sig i sin søndagssutan.

Men da han først erfarte at han hos de høie herskaper kunde opnå så mange goder for sine fattige, og de gikk han ellers glipp av, falt det ham lettere.

Og nu var han likeså avholdt på slottene som på bondegårdene. Mangen skarp sannhet kunde han si, og man kunde tilgi ham meget som det ellers ikke fantes tilgivelse for. Helt til Paris kolportertes hans kostelige uttrykk. Men vår sogneprest var ikke stolt av det. Tvertimot, han ergret sig over det, for han følte sig misforstått. «Intet er dummere,» brummet han, «enn dannede folk. De dreier ordene så lenge rundt at det kommer noget helt annet ut av dem enn det man har ment. Enkle mennesker forstår en meget bedre.»

Allikevel hadde han vunnet sig virkelige venner i de høiere kretser. Engang kom endog den stolte fru Markise La Rochette på sine ben til prestegården i Lamotte. Automobilbesøk hadde sognepresten strengt forbudt for kvegets skyld.

Fru Markisen gikk direkte til kjøkkenet og satte sig leende mellom to vedhuggere som i sin forlegenhet ikke visste hvor de skulde gjøre av sine hender og ben.

Fru Markise drakk most og underholdt sig fortreffelig med de to fyrer, mens La Pepie forgjeves skar ansikter bak hennes rygg.

Den høie dames populære opførsel imponerte på ingen måte «Not' Curé». Han kjente alle menneskesjelens knep og tenkte: «Hvad i allverden er det hun vil opnå hos oss?»

Kjære dere, hvad hun vilde? Det hadde en sånn

virkning på «Not' Curé», at han begynte å stamme. Og La Pepie lyktes det virkelig denne gang å gale: Fru Markisen vilde gi vår sogepnrest en klokke til minne om sin eneste sønn som falt i krigen, den siste La Rochette.

Store Gud, en klokke! En klokke, som vår sogneprest i 30 år hadde lengtet efter. Den grelle klang i den eneste lille klokke i kirketårnet hadde han aldri kunnet med.

«Fru Markise, det har virkelig vært en fortvilelse å høre den skingrende lyd. Man har næsten ikke kunnet bedt et eneste anstendig Angelus, folk kunde ikke høre den bort i skogen engang. En klokke, en virkelig tykk, alvorlig klokke, som ved sin klang løfter hele kirken, det er en herlig drøm.»

Vårherre var så god og fru Markisen var sikkert en av hans engler!

Overfor en sånn barnslig glede blev «engelen» meget rørt og satte alt inn på at den nye klokkes dåp snart skulde finne sted.

Og virkelig! En dag klang den dyp og sterk over fjell og dal.

Den het La Rochette, den siste av dette navn.

Å eie en sånn fin dame gjorde begge menigheter hovmodige så de holdt på å eksplodere, ti de mente naturligvis at deres klokke var den vakreste i verden. «Den er,» sa de, «høibåren, adelig, den har ikke noget å gjøre med jobbere og opkomlinger. Av ren rase bærer den en helts navn, en som er falt for fedrelandet.» Alle bønderne følte sig medadlet og medæret.

Det vilde sikkert ha utviklet sig til stormannsgalskap hadde ikke vår sogneprest fra prekestolen lest sine får kraftig teksten.

«Dere er nogen fårehoder, mine kjære brødre. Dere er forfengelig over en klokke på grunn av dens navn. Dere er som et bymenneske der beundrer en ko på grunn av dens lange hale og vakre horn og ikke vet at melken er viktigere. Dere skal forstå deres La Rochette, ti den har noget å si dere. Om hverdagen skal dere høre den når den ber for dere mellom mørket og lyset og bærer deres bønner op til Vårherre. Den er sterk nok til det, og eders andakt veier ikke så meget. Hør bare efter når den ringer Angelus. Bli da stående et minutt, hvor dere enn er, stå stille, tenk ikke på dens fornemme navn og den dype tone, men lytt til Guds stemme som taler til dere gjennom den. Hør som om dere hørte for siste gang her på jorden. Dere behøver ikke derfor å holde lenge op med deres arbeide. Et Fadervår, et Hill dig Maria, et korstegn alene gleder vår himmelske far. Vent daglig på dens «god natt»

før dere går i seng. Da vil klokken få dere til å tenke på evigheten, når dere hører fra den om den forgjengelige natt.»

Nu var nok bønderne fremdeles opbleste over sin klokke, men de trumfet ikke sånn med den. Og ved aftenringningen blev hele menigheten stående stille nogen sekunder. De tunge høivogner gjorde holdt, oksene snøftet mens bonden sagte had sitt Ave lenet til dens rygg, vaskekonene ved bekken holdt inne med sin skravling og slog korsets tegn bøiet over vannet, slåttekarene på marken lenet sig til sine ljåer, og slik falt denne vidunderlige ro og natten over jorden gjennom klokkeklangen.

Helene Haluschka.

Søndagens helligholdelse.

«Bønnens Apostolat»s hovedformål for august måned er *søndagens helligholdelse*. I en artikkel i Jesu Hjertes Budbringer for denne måned gjøres det rede for: *Hvem vi skal be for?*

Det heter bl. a.: «Vi skal be for regjeringene at de ved kloke lover skaffer alle mennesker fritid og leilighet til å oppfylle sin søndagsplikt,

for så mange katolikker, som setter sig utover søndagsbudet og ikke overværer den hellige messe,

for alle som av vinnesyke utfører forbudne arbeider på søndagen,

for dem, som nettop om søndagen utsettes for større fristelser og ved drukkenskap og andre utskielser gjør Herrens dag til en djevelens dag,

for dem, som kommer for sent til søndagsmessen eller er uandektige under den,

for dem, som nøies med messen og ikke overværer aftenandakten og heller ikke samler sitt sinn til lesning av gode bøker om søndagen,

endelig for alle, som ved ord og gjerning arbeider for søndagens helligholdelse.»

I denne forbindelse vil vi gjerne tale *aftenandaktens* sak. Som enhver vet er man ikke forpliktet til å overvære søndagens aftenandakt på samme måte som man er forpliktet til å bivåne messen. Men dette er ialfall ingen grunn for bestandig eller stadig å undlate å delta i denne gudstjeneste. Det er synes det katolikker som det aldri faller inn å komme i andakten. Kanskje har de ikke tilstrekkelig overveiet de grunner som skulde bevege en dertil. La oss her nevne noen av dem.

Søndagens aftenandakt er i særlig grad en *Sakramentsandakt*. Det Allerhelligste blir utstillet på alteret. Hvorfor? Forat det skal tilbedes, for å styrke oss i tro på Kristi nærværelse, for å øke vår kjærlighet til Jesu Eukaristiske hjerte. Det er da på sin plass at Sakramentet ikke utstilles for en tom kirke, men at tallrike tilbedere samles foran det, for knelende å hylde Kristus vår Frelser og Herre, skjult for våre blikke under brøddets skikkelse.

Det tjener til vårt eget beste å bivåne andakten, å få del i den sakrametale velsignelse. Hvis man vil vite hvorfor så mange etterhånden blir sløve i bønner, efterlatende i oppfyllelsen av sine kristne plikter, så kunde nok svaret ofte være: fordi de stadig forsømmer aftenandakten. Med hensyn til deltagelse i gudstjenestene har de innstillet sig på ikke å gjøre mer enn det strengt nødvendige, de er næsten engstelige for å komme til å gjøre mer. Dette er en dårlig innstilling, helt uverdigg for en kristen. Hvis man innretter sig således, vil man snart få utryddet i sitt hjerte alt som heter kristelig høisinn og gjort sig mer eller mindre uimottagelig for religiøs begeistring og sann trosiver. En opriktig kristen må tvertimot være oppfylt av ønsket om å gjøre mer, om å komme lenger, om å bli stadig trofastere i vår gode Mesters tjeneste.

Bivånelsen av aftenandakten er særlig vel egnet til å fremme vår andakt til Alterets Sakrament. Den sakramentale velsignelse er andaktens høidepunkt, og vi forberedes til dette hellige og nåderike øieblikk ved vakre bønner og salmer, norske og latinske, som finnes i salmeboken, og som gir lødig uttrykk for katolsk tro. Under denne andakt er vår skjulte Frelser i den synlige hostie det store samlingspunkt for våre tanker. Til ham går da som ellers, men kanskje lettere, mere umiddelbart, vår takksigelse, vår lovprisning. Her lærer vi så naturlig at vår bønn ikke bare skal dreie sig om våre anliggender, om våre bekymringer og ønsker, men at vi skal tilbede Vår Frelser og lovprise Ham for Hans allmakt, Hans hellighet, Hans uendelige barmhjertighet og Hans ufattelige kjærlighet.

*

Vi bør også med glede søke denne leilighet til å høre Guds ord. Prekenen, det talte Guds ord, er en god næring for våre sjeler. Hvis man lytter til den den med det rette mottagelige sinnelag, vil man alltid berikes og styrkes. Ofte er det også ved aftenandaktene oplysende foredrag om Kirkens lære, som tjener til å vedlikeholde og utdype våre religiøse kunnskaper.

*

En annen grunn som skulde tilskynde oss til med iver å ta del i aftenandakten, er at den er en *menighetsgudstjeneste*. Våre kirker står åpne hver dag i uken. Til enhver tid har vi anledning til å søke derinn for å forene oss med Vår Frelser, dvele i Hans nærhet under kirkehelvets stillhet og styrkes i våre daglige kamper. Da kan enhver velge sin egen tid. Men ved aftenandakten er hele menigheten sammenkalt til felles gudstjeneste. Ved å være tilstede styrker du den gode menighetsånd, hjelper du de andre til å ta del med større iver. Den sanne tilbedelse forutsetter at vi ber med våre hjerter; men den forutsetter også at den offentlige gudstjeneste ikke forsømmes. Derfor må enhver katolsk kristen beflitte sig på å delta i de offentlige gudstjenester. Å øke deltagelsen i aftenandakten er en menighetssak av stor betydning. Alle de som søker virkefelt for sin trosiver, som ønsker å fremme Kirkens sak, vil vi anbefale at de ikke her går «hus forbi». — Her er en utmerket anledning til å gi et godt eksempel og til å ta del i Kirkens gode strid, nemlig ved bønner, ved fellesskapet i bønn.

Og til de katolske foreldre vil vi si: glem ikke å lære barnene å søke aftenandakten. I mange menigheter er det blitt en sjeldenhet at nogen av menighetens barn er tilstede ved denne gudstjeneste, mens andre barn innfinner sig, ikke sjelden i stort antall. I katolske egne er det ofte skikk at menighetens familier er representert ved aftenandaktene. Alle familiens medlemmer kommer ikke hver søndag ettermiddag, men det hender ikke at det ingen er. Det kirkelige søndagsbud forplikter oss til hver søndag å bivåne den hellige messe. Men selvom nu dette bud ikke omfatter aftenandakten, så burde dog enhver katolikk innse at det er godt og gavnlige å ta del i den. Man burde søke, om ikke hver søndag, så iallfall de fleste av årets søndager å være tilstede for å høre Guds ord, å ære og tilbe Frelseren i Sakramentet og motta den sakramentale velsignelse, som fyller sjelen med nåde og styrker oss på veien mot det evige liv.

VARIA.

Fra det Apostoliske Vikariat.

Velærverdige hr. pastor dr. A. Sund, sogneprest ved St. Sunniva kapell, Molde, konstitueres som sogneprest ved St. Torfinns kapell på Hamar fra den 18. august å regne.

*

Høiærverdige administrator *Irgens* vil være fraværende fra Oslo fra torsdag den 6. til tirsdag den 11. august. Under hans fravær vil provikaren, velærverdige pater dr. *Bechaux*, åpne all post til Vikariatet.

Monsignore dr. K. Kjelstrup

vil den 18. august overta St. Olavs sogneprestembede i Oslo.

De franske katolikkens «Semaine Sociale»

eller kongress til drøftelse av samfundsspørsmål, har i år vært holdt i Mulhouse i Alsace. Det store hovedemne, som alle foredrag skulde belyse, var: *Den kristne moral og forretningslivet*.

Av fremragende fagfolk og betydelige sociologer blev det påvist hvorledes den kristne moral alene var istand til å gi den nødvendige rettleiding til forretningslivets sanering, og hvorledes kristenlivet kunde få øve heldbringende innflytelse på forretningsverdenen.

Kongressen, som hadde fått stor tilslutning, blev åpnet av erkebiskopen av Paris, kardinal *Verdier*.

Flyvemaskin i Alaska-misjonens tjeneste.

Den ulykke som i oktober 1930 rammet jesuitermisjonens fly «P. Marquette» har ikke forringet disse misjonærers utholdenhet og mot. Deres nye fly, «Bel-

lanca», en moderne 6-seter, har nettop fullført sin første flyvetur. Ved hjelp av denne maskine settes misjonærene istand til i det minste en gang om måneden å besøke samtlige misjonsstasjoner i deres umåtelige store distrikt. Den første flyvetur var over en strekning på 500 km.; den blev tilbakelagt på 4 timer og 40 minutter. For et spann med 6 hunde vilde det ta 4—6 uker. Omkostningene er også blitt betydelig reduserte, fra 500 dollars til 38 dollars.

Fra Feriekolonien.

Fra småpikenes feriekoloni.

Den 29. juni reiste småpikene til Sylling og kom tilbake mandag den 20. juli. Alle barnene har vært friske. Der er ikke inntruffet et eneste uheld, og været har gjennomgående vært godt. Vi har bare hatt en eneste virkelig regndag. Men da øste det til gjengjeld ned hele dagen, så barnene måtte holde sig inne. Ellers har de vært ute i luften hele dagen, og ofte er også måltidene blitt inntatt i friluft. Badning har det vært lite av, da vannet i Tyrifjorden er meget kaldt. Men tiden har gått så fort, så barnene aldri har hatt tid til å kjede sig. Kosten har vært nærende, sund og rikelig. Matlysten har hele tiden vært upåklagelig. Hvert barn har drukket en liter nysilt melk pr. dag, og alle har uten undtagelse lagt på sig, fra 1 til 5 kilo. Når man tar i betraktning at opholdet bare har varet i tre uker, må man si at resultatet er meget godt.

Det har i det hele vært en deilig tid. Barnene har følt at de virkelig har hatt ferie. De penger som er gitt til feriekolonien er for småpikenes vedkommende ikke blitt bortkastet. De vil sikkert bringe renter i vintermånedene. Hver aften har barnene bedt for sine velgjørere som de skylder stor takk for de sorgløse ukene de har tilbragt på Valstadhaug, som er et ideelt sted for en feriekoloni.

Ellen Faaberg.

Det bør tilføies at frøknene *Faaberg, Martha* og *Paula Abry* fortjener megen takk og anerkjennelse for deres utmerkede ledelse av feriekolonien.

Telegram fra guttenes feriekoloni.

Valstadhaug, den 30. juli 1931.

Idag klokken 13 — akkurat en uke siden vi slo oss ned på Valstadhøgda. Guttene er kjekke og har det bra. Værgudene har ikke vært så nådige med oss som med pikene, men det får så være. Vi spiller allikevel «røver», sparker fotball, går på blåbærtur, legger på svøm, eller når velsignelsen ovenifra blir altfor rikelig, så tar vi våre senger op, legger dem på scenen og begynner med høide- og lengde-hopp i salen. Ingen vil reise hjem ennu tiltross for det lite behagelige vær. «Onkler», «pappaer» og «tanter» har vi ikke, og vi synes vi morer oss også uten dem.

Søstrenes kapell glemmes ikke. Vi leker godt, spiser om mulig ennu bedre, men undlater heller ikke å be, alt etter tid og orden. Det nyttige avveksles med det behagelige og vi håper å fortsette med denne fornuftige regel inntil den siste feriedag her ved Tyrifjorden. Alle Valstadhaugianere hilser sine slektninger og venner fra det fjerne!!!

Fru Sigrid Undset

har skrevet en artikkel om «Klostertanken» i siste nr. av tidskriftet «Fritt Ord». Artikkelen gir en kort oversikt over klostervesenets utvikling og belyser den tankegang som har ligget til grunn for de forskjellige nydannelser i tidens løp. Samtidig påvises det hvorledes de eldste ordener har fornyet sig selv og har funnet igjen sitt opprinnelige vesen og hvorledes tilgangen til de strengeste og kontemplative ordener har øket i de senere år.

Med stor klarhet fremheves den katolske opfatning av lidelsens mysterium: «Den katolske Caritas har alltid ikke bare forsøkt at lindre lidelserne for dem som led ufrivillig og uten selv å skjønne meningen og nytten av lidelserne; den har også forsøkt at lære menneskene lidelsens værdighet og verdien av den intelligente, frivillige, Kristusformede lidelse som er aktion og dåd, — «utfyller det som fattes i Kristi lidelse». Forestillingen om at succes i og for sig skulde være et tegn på Guds velbehag og en ulykke tegn på at den uheldige — eller hans nærmeste pårørende — har syndet og gjort sig fortjent til straff, hører ikke hjemme i en kirke som fester på sine martyrs mindedage».

Artikkelen avsluttes med følgende betraktning:

«De to søstre fra Bethania har fra ældgammel tid av i Kirken stått for det kontemplative og det aktive liv. Maria som sat ved Herrens føtter og lyttet til Hans ord har Jesu egen bekræftelse på at hun har valgt den bedre del som ikke skal tas fra hende. Martha som i gamle dage blev kaldt for Jesu matmor fik engang høre at hun gjorde sig bekymringer og uro for mange ting, og at der er bare ett som er fornødent nødvendig. Men det er Martha som først går Jesu imøte for at tale med Ham om den almindelige og hverdagslige sorg som har rammet deres hjem med brorens død og det er Martha som går hjem til søsteren og sier hende at Herren er her og kalder på hende — Han er kommet for at dele også en sån timelig sorg med dem, og Han er villig til å gi dem utsættelse med skilsmissen og sorgen her på jorden. Den katolske Kirke har alltid æret begge søstrene fra Bethania som helgeninder, det vil si som forbilleder.»